

Milli tarih ve milli tarihçiler hep eleştirel olmuştur, ama özeleştirel hiç olmamıştır: yalnız karşı tarafı yermiş, bizim tarafı şanlı/haklı göstermiştir. Son on yıllarda akademik dünyada yeni olan bu ezberin bozulmasıdır. Artık bazı kimseler kıvancı, hayali ve eksiksiz bir ecdat mirasında değil, acı da olsalar gerçekleri kabul eden bugünün insanı olmada aramaktadırlar. Ve bazı tatsız olayları su yüzüne çıkarırken, bazı mitosları deşifre ederken, bazı tabuları yıkarken, aslında kendi toplumlarını da yüceltmektedirler: eskiye saplanıp kalmadık demektedirler. Eskiler ile yeniler arasındaki anlaşmazlık, kıvancı ve özgüveni nerede arayacağımız konusunda bir çatışmadır. 'Etnik azınlıkları' kovduk/kovmadık tartışmasını bu kapsamda ele almak gerek.

Son yıllarda önce tarihimizde 'bazı tatsız şeyler olmuş' diyenler çıktı, sonra bunun etnik arındırma olduğu söylendi, yapılanlar etik açıdan kabul edilmezdir dendi, arada 'evet ama yararlıydı, gerekliydi' diyenlere karşı, 'hayır, bu işten zararlı çıktık' diyenler çıktı. En önemli aşamalardan biri başbakanın da bu 'çağdaş' görüşe katılması oldu. Başlayan tartışma kapsamında Zaman'da yayınlanan bazı yazıların Türkiye tarihçiliğinde çığır açıcı olduğuna inanıyorum (Örneğin, İhsan Dağı/26.5 ve 2.6, Eser Karakaş/28.5). Çünkü bu yazılarla artık bir tutum ve uygulama yalnız yerilmiyor, anlaşılır kılınıyor. Bu olumsuz gelişmelerin berisinde kişisel çıkarlar yatmaktadır. Komşunun malını ele geçirmek, soygun, talan hazıra konma gibi. Milli burjuvazi yaratmak söyleminin berisinde bu anlayış yatmaktadır. Gelişmelerin mekanizmaları anlaşılmadan ve yalnız ahlak ve 'zararlı çıktık' açısından karşı çıkılarak yapılan eleştiriler kalıcı sonuçlar doğurmaz. Maalesef milli tarihin bu olumsuz yanı da bulunmaktadır ve bunu kabul etmek kolay değildir, özel bir özgüven gerektirmektedir.

Yunanistan örneği

Herhangi bir milletin tarihinden örnekler verilebilir. Bu yazı Yunanistan'a ayrılmış. 1980'lerde Atina'da yayınlanan *Çağdaş Yunanistan'ın Ekonomik Tarihi – 1453'ten 1930'a* adlı çalışmadan (Papazisiz yayınları) söz edeceğim. Üç yazarın kaleme aldığı çalışmaya göre (Katsulis, Nikolinakos, Filias), 1821 Yunan İhtilali kuşkusuz bir bağımsızlık savaşıydı ama o denli 'şanlı' sayılma yabilir.

Dar kişisel çıkarlar ve bu çıkarlar yüzünden yapılmış gaddarlık o kadar çok ki! Bağımsızlık savaşçılarının temel dürtüsü ganimet elde etmektir. Para ve kâr hesapları ön plandaydı. Birkaç cümleyi çeviriyorum: Bütün ihtilalciler para talep ediyordu. Özellikle ihtilalin berisinde Rusya'nın bulunduğu söylentisi yayıldığından bütün komutanlar sürekli para istiyordu (s. 138). Zengin Yunanlılar ihtilalin başarılı olacağına inanmadığı için para yardımında bulunmada çok

tereddütlüydüler (145). Savaşanların ihtiyaçları ilk Türk ganimetinden elde edildi (150). İlk dokuz ayda bağış, ganimet ve Türk mallarından yetmiş milyon kuruş elde edildi. Bu arada ihtilalin masrafları on milyondur. Geri kalanı, çeşitli yöntemlerle özel kişilerin zimmetine geçti, kişisel servete dönüştü (152).

Bir süre sonra ganimet işleri kurala bağlanır. Üçte biri savaşanlarındır. Müslümanların toprakları zengin Hıristiyanların eline geçer. Bu paylaşma yüzünden ihtilal süresinde bir iç savaş da yaşanır. Bu arada ihtilalciler Batı'lı bankerlerden kredi almayı başarır. Ancak bu paraların büyük bölümü bu iç savaşta kullanılır. Mavrokordatos, liderlerden Karaiskakis ve Andutsos'u yok etmek için kullanır (159). Yunan donanmasını, Hidra, Speçe ve Psara adalarının deniz ticaret filoları oluşturur. Bu tüccarlar bu savaştan, özellikle ganimet ve fidyelerden büyük kazançlar elde ettiler. Yüzlerde gemi seferber edildi. Denizcilere ve ailelerine maaş bağlandı. Bu ihtilal çok kazançlı bir işti. Bir geminin aylık masrafı on üç bin kuruştur ve kısa zamanda bu yatırım kâra dönüşebiliyordu. Bu deniz işlerinden gelirler, o zamanlar hazırlanmış yönetmenliklere göre şöyle paylaşıldı: 1/3 gemi sahiplerine, 1/3 denizcilere ve 1/3 'devlete' giderdi. Bir seferinde bir çatışmadan elde edilen gelir altı milyon kuruştur ve bu para ihtilalin altı aylık masrafını karşılayabiliyordu. Ancak bu paralar da kişilerin cebine gitmiş oldu (162).

Tripolis (Trebliçe) kıyımına da kısaca değineyim. Savaşmadan elde edilen ganimetler erler arasında da paylaşılmazdı, 'devlete' giderdi. Bundan dolayı ihtilalciler muhasara altında olanların teslim olmalarına imkan vermediler. Saldırıp, çocuk, kadın, yaşlı demeden on binleri yok eden korkunç kıyımı yaptılar. Oysa D. İpsilanti kenti anlaşma ile elde etmek üzereydi. Tripolis ve başka kalelerden elde edilenlerin değeri elli milyon kuruş (bir milyon sterlin) kadardı. Bu yağmalar, kitabın ifadesine göre, 'çalgınlık' derecesine varmıştı. Erlerden başka, yoksul köylüler, kadınlar çocuklar da toplanmış yağmadan paylarını almak için bekliyorlardı (165).

Ne yazık ki, etnik arındırmalar her yerde aşağı yukarı böyle ve buna benzer nedenler yüzünden olmuştur. Doğal olarak söz konusu bu çalışmanın resmi Yunan milli tarihçiliği ile yakından uzaktan bir ilişkisi yoktur. Bu üç yazar, bunları kaleme alırken hayali üstün ecdattan kıvanç elde etme çabasında değillerdi. Tatsız da olsa bir gerçeği sindirebilmenin kıvancını yaşadılar. Özeleştirel olmanın huzurunu tattılar. Bundan dolayı yazdıkları da, bugün, yirmi yıldan sonra, başka bir ülkede anılmaya hak kazanmıştır. Küreselleşme bu tür 'aykırı' görüşlerin hızla yayılmasını sağlamaktadır. Daha küresel tarihçiliğe doğru bir gidiştir bu. Sanırım bu gidişin ve tarih yazıcılığının geriye dönüşü de olmayacaktır.

*